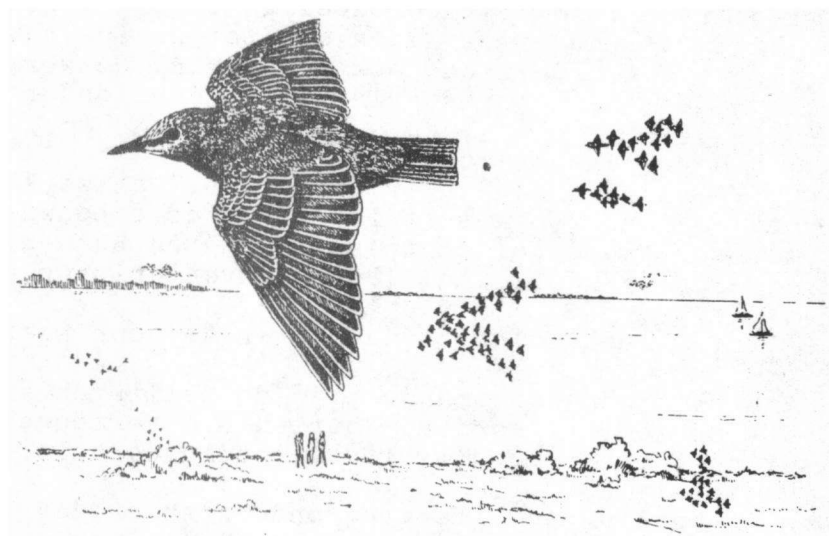

VERSLAG VAN EEN ORIËNTATIE NAAR GESTUWDE VOGELTREK
IN HET NAJAAR VAN 1982 BIJ DE HOLLANDSE BRUG

Ger Blok

Inleiding:

Vanaf 1981 wordt door de Landelijke werkgroep Vogeltrektellen (LWVT) getracht coördinatie en stimulering van Vogeltrektellingen te bewerkstelligen. Deze activiteit van de werkgroep is een SOVON-B project. Het streven van de LWVT is het organiseren van simultaantellingen op vaste telposten gelegen in het hele land, met het doel meer te weten te komen van het ruimtelijke beeld van de trek over Nederland. Om aan het hiaat, dat er nog geen telpost in de IJsselmeerpolders was iets te doen, werd besloten om in 1982 te beginnen met oriënterend onderzoek naar gestuwde vogeltrek bij de Hollandse brug.

De telpost:

Diverse overwegingen hebben ertoe geleid de Hollandse brug als telpost te verkiezen. Andere posten die overwogen zijn waren de Oostvaardersdijk, (te veel verkeershinder) en de Stichtse brug waar als deze brug in 1983 operationeel wordt ook te veel verkeershinder ontstaat. Hoe de verkeerssituatie zich bij de Hollandse brug ontwikkelt (i.v.m. de spoorlijn) en de effecten hiervan op de telpost zal nog blijken. Het voordeel van de Hollandse brug is dat de kans op gestuwde trek vanuit de Flevopolders vrij groot verondersteld mag worden. (Zie fig.1). De telpost ligt op een braakliggend stuk land ca. 100 m van de brug vandaan. Vanaf dit punt overzien we tevens een deel van het IJmeer. (Zie fig.2).

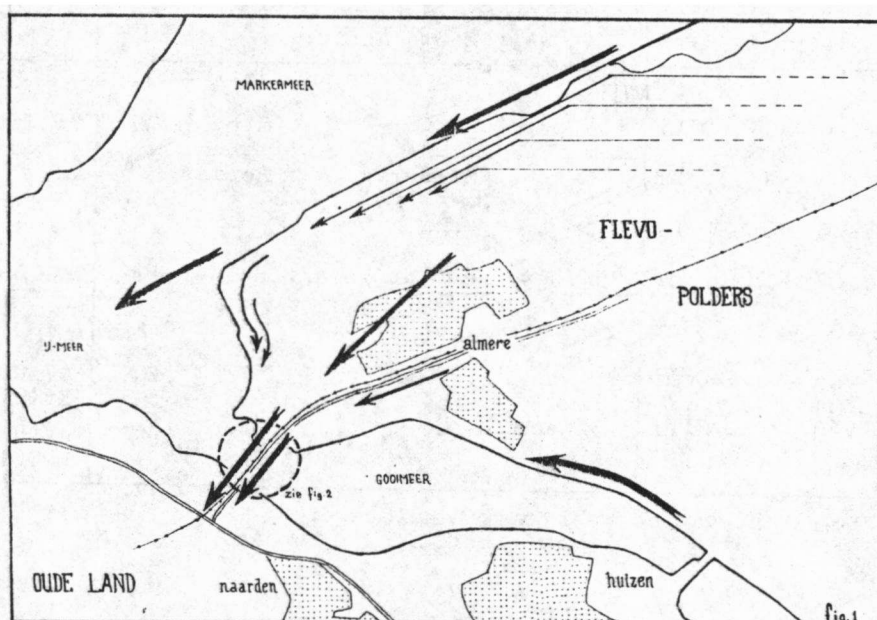

Fig. 1 : De veronderstelde stuwing van de vogeltrek bij de Hollandse brug.

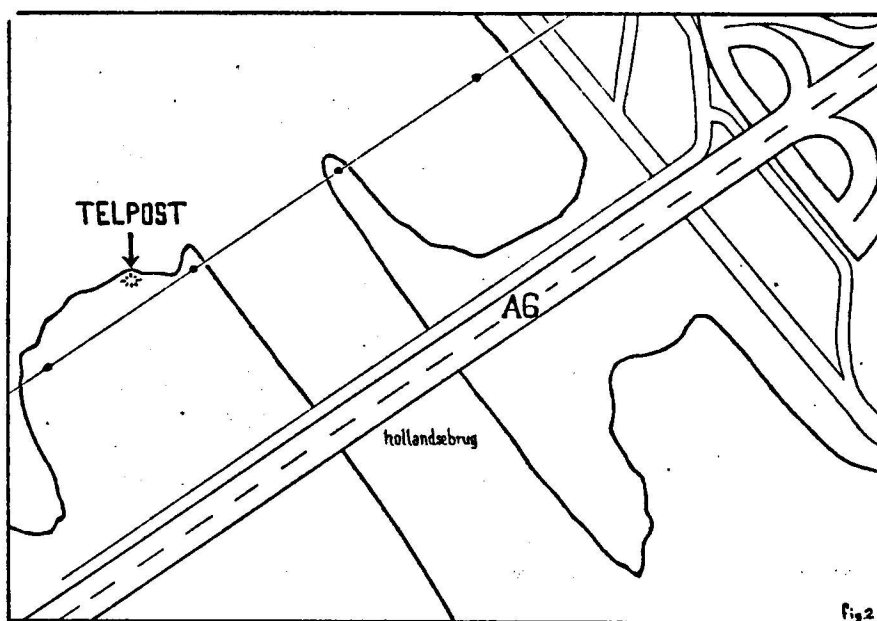

Fig. 2: Situering van de telpost.

Methode en doel:

In de periode van 28 aug.-20 nov. werd op 7 ochtenden van zonsopgang tot ca. 12.00 uur geteld. Het doel van deze tellingen was om te onderzoeken of de door ons gekozen telpost een goed punt zou zijn om de trek in de komende jaren te bestuderen. In principe werd voor deze tellingen de handleiding van de LWVT gevolgd (Lit.1). Doordat het echter voor vele van ons voor het eerst was dat zij trek telden, konden we deze handleiding niet exact volgen. Ons inziens moet zo iets ook in de jaren groeien.

Datum:	Getelde tijd:	Weersgesteldheid:	Tellers:
28/8	6.14 - 11.30 hr	0 % bew. Geen neerslag. Heilig. Wind:	
11/9	6.40 - 11.00 hr	50% bew. " " Mist . NW	AV, FvK, GB.
25/9	7.35 - 11.10 hr	95% bew. Miezerig Helder. ZW	HG, AH, JH ¹
20/10	7.00 - 10.00 hr	-- - --- -- -	FR
23/10	7.00 - 11.00 hr	95% bew. Geen neerslag. Helder. NW	FvK, J+ HH ² , JJ, AV
2 /11	13.00 - 14.35 hr	50% bew. " " " . ZW	Adu M. AV.
6 /11	7.15 - 11.40 hr	0 % bew. " " " . ZO	AV, GB, HH, JH ² , PD FvK, ND.
20/11	7.30 - 10.45 hr	95% bew. " " " .---	AV, HH, JB, FvK, GE HvO, JH ² .

Tabel I: Overzicht van de weersgesteldheid e.d.

Namen van de tellers (behorende bij tab.1):

AV - Adrie Vermeule	FR - Frans Rijnja
GB - Ger Blok	JH2 - Joke Hardon
FvK - Fred van Klaveren	HH - Henk Hardon
HG - Hans Gartner	JJ - Jos de Jonge
AH - Alfred Huizinga	PD - Peter Dieperink
JH1 - Jelle Harder	ND - Nico Dwars
AduM - Arthur du Mosch	JB - Jan Boshuizen
BV - Bert Versluys	HvO - Hans van Oosterhout

Enige bevindingen:

Om een goed overzicht van de waargenomen trek te verkrijgen zijn de resultaten van de tellingen in een tabel samengevat (tabel 2). Voor het trekken van conclusies na zo weinig tellingen lijkt het ons nog wat te vroeg, enige toespelingen kunnen echter wel gemaakt worden.

1. In het najaar is bij de Hollandse brug duidelijk gestuwde vogel-trek waar te nemen. Deze trek is hier goed te bestuderen.
2. De richting van de „als gerichte trek" beschouwde vogels verliep van NO-ZW.
3. Aangezien trek een nauwe correlatie heeft met klimatologische omstandigheden, verdient het aanbeveling om op meerdere dagen (ook door de week) te tellen teneinde een reëler beeld van de trek te krijgen.

Opmerkingen: Bij het tellen speelden twee problemen een rol:

- a. De soortspecifieke determinatie van zangvogels op grote afstand was soms niet verantwoord, vandaar dat in die gevallen volstaad werd met een indicatie van de familie: b.v. pieper spec.
- b. Door de ligging van de telpost (aan het IJsselmeer én tussen Oostvaardersplassen en Naardermeer) bleek het moeilijk om te beoordelen of sommige soorten wel of niet doortrokken, b.v. slaap-en voedselvluchten van Aalscholvers, Lepelaars, eenden etc. (zie tabel 2).

Tabel 2: totaal aantal doortrekkers per soort en per teldag in de herfst van 1982.

Soort :	28/8	11/9	25/9	20/10	23/10	2/11	6/11	20/11	Totaal:
Fuut				1			5		6
Aalscholver	86			12	6		185		289
Roerdomp				1					1
Blauwe reiger		1		7			1		9
Purperreiger	1	2							3
Lepelaar			1						1
Knobbelswaan				12					12
Kleine zwaan								7	7
Grauwe gans			63	36	236		280	10	625
Bergeend			2	4	1				7
Smient				2			225		227
Krakeend	2	16					9		27
Wintertaling	23	11		18			12		64
Wilde eend	64	186		42	7		23		322
Pijlstaart		9	2	19	4		2		36
Slobeend	2	7	67	5	18		35		134
Tafeleend	59	73		13	20				165
Kuifeend	17		247	14	16		74		368
Brilduiker							28		28
Grote zaagbek				1			4		5
Wespendief	1				2				3
Rode wouw							1		1
Bruine kiekendief	12	5	1	1			1		20
Blauwe kiekendief				1			2	1	4
Havik	1								1
Sperwer				1	2		4	1	8
Buizerd	1	1	2	1			14	1	20
Torenvalk	2	5	3	2	1		4	1	18
Smelleken							1		1
Meerkoet	30			1					31
Kraanvogel							8		8
Scholekster	1			2					3
Kluut		6					16		22
Goudplevier	1	1		11			9		22
Kievit	1	2	23	92	663	290	596	201	1868
Bonte strandloper				1			1		2
Watersnip	1	4	9	1	44		18	6	83
Grutto				5					5
Wulp	1								1
Tureluur				1					1
Groenpootruiter	1								1
Witgatje				1					1
Oeverloper	1	1	6						8
Kokmeeuw				40	25				65
Stormmeeuw				5	3				8
Zilvermeeuw				3	21				24
Grote mantelmeeuw				7					7
Holenduif	48	27	123	5	24		16	2	245
Houtduif	44	142		64	67			1	318
Turkse tortel	5			2				1	8
Tortel		1	3		2				6
Koekoek	3								3
Gierzwaluw	2								2
IJsvogel	1								1

Soort :	28/8	11/9	25/9	20/10	23/10	2/11	6/11	20/11	Totaal:
Grote bonte specht		I					I		2
Veldleeuwerik				I	8		13		22
Oeverzwaluw	I								I
Boerenzwaluw	75	25	374	I					475
Huiszwaluw			3						3
Graspieper	I	3	131	50	30		4		219
Gele kwikstaart	17	10							27
Witte kwikstaart	5	7	27	6	5		I		51
Winterkoning				2					2
Heggemus	I		13						14
Roodborst			I	I					2
Tapuit			2	I					3
Merel				2	7		4	I	14
Kramsvogel				22	138		72	2	234
Zanglijster				5	5		I		11
Koperwiek				29	127		2	5	163
Grote lijster				8			16		24
Tjif tjaf		I			I				2
Baardmannetje				7					7
Zwarte mees							I		I
Pimpelmees		I	8	8				I	18
Koolmees	3	3	15	18			I		40
Vlaamse gaai				13	I				14
Ekster		I			3		2		6
Kauw		2		16	12		3		33
Roek					12		15		27
Zwarte kraai	2	19		9	175	2	6	8	221
Bonte kraai						2	3	2	7
Spreeuw		194	554	1909	2491		835	50	6033
Huisemus							4		4
Ringmus				25		19	7	18	69
Vink				I	4	2	25	6	38
Keep				17					17
Groenling			2	40			2	8	52
Kneu	19	87	147	12	I		I	I	268
IJsgors							I		I
Rietgors	I		13	3	9		3		29
Nijlgans							4		4
Phylloscopus spec.				2					2
Eend spec.				30	2				32
Duikend spec.					104		92		196
Zwemeend spec.					8				8
Pieper spec.					I				I
Lijster spec.					845		21	I	867
Leeuwerik spec.							13		13

Aanbevelingen voor 1983

- Om een zo reëel mogelijk beeld van de trek te krijgen is het gewenst om meer teldagen te tellen, zo mogelijk ook door de weeks. Om de tellingen zo veel mogelijk over het seizoen te verspreiden zal hiervoor een schema worden opgesteld.
- Bij de tellingen worden alle soorten genoteerd, aan het eind van het telseizoen (november), zal in samenspraak met de tellers besloten worden hoe de gegevens verwerkt worden.